

A komplex vizsga tételei

elérhető az alábbi linken:

<http://szociologia.btk.pte.hu/tetelsorok>

1) Elmélet – addiktológia, településszociológia

Addiktológia és Településszociológia program, 2016-2017

1) A demográfiai átmenet

Jellemezze a demográfiai átmenetet, mint társadalmi változást, jellemezze az átmenet típusait. Mutassa be az átmenet magyarázatára kialakított legfontosabb elméleti megközelítéseket.

Irodalom:

Andorka Rudolf, 1987. *Gyermekszám a fejlett országokban*. Gondolat, Budapest, 37-51.old.

Livi-Bacci, M., 1999. *A világ népességének rövid története*. Budapest, Osiris. p. 128-164

Őri Péter, 2006. Demográfiai átmenetek Magyarországon. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye a 19.század elején. *Demográfia*, 49. évf. 4. szám 299–341.

2) A párkapcsolati viszonyok átalakulása: házasodás, élettársi kapcsolatok, LAT és szingliég Változások a párkapcsolati formák társadalmi elterjedésében, az elmozdulásokat magyarázó társadalmi mechanizmusok; párkapcsolatok társadalomszerkezeti (iskolai végzettség) kötődései; párkapcsolatok az életútban.

Irodalom:

Bukodi Erzsébet, 2003. *Ki, mikor, kivel (nem) házasodik? Párválasztás Magyarországon*. Budapest: Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság–Századvég. 34-82.

Kapitány Balázs, 2012. 'Látogató párkapcsolatok' Magyarországon. *Szociológiai Szemle*, vol. 22, No. 1, p. 4-29.

Murinkó Livia – Spéder Zsolt 2015. Párkapcsolatok. In.: Őri, Monostori, Spéder, szerk. *Demográfiai Portré 2015..* Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 9-26.old. (Letölthető)

Spéder Zsolt, 2005. Az élettársi kapcsolatok térhódítása Magyarországon, és néhány szempont a demográfiai átalakulás értelmezéséhez. *Demográfia*, 48. évf. 3–4. sz. 187–217. (Letölthető)

Sobotka, T., Toulemon, L., 2008. Overview chapter 4. Changing partnership and family behaviour: common trends and persistent diversity in Europe. *Demographic research*. Vol. 19. Article 6, pages 85-138.

Utasi Ágnes, 2004. *Feláldozott kapcsolatok. A magyar szingli*. Budapest: Új mandátum 25-48. old

3) Válások

A válások alakulása, a válásokat magyarázó társadalmi tényezők. A válások következményei. A párkapcsolatok dinamikája a gyermekek perspektívájából.

Irodalom:

Amato P. 2000. The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family*, Vol. 62, No. 4. pp. 1269-1287

Andersson, G. 2002. Children's experience of family disruption and family formation: Evidence from 16 FFS counties. *Demographic Research*, Vol. 7. art.7. www.demographic-research.org
Lőcsei Pál, 1978. A házasságbomlás problémái Magyarországon. In.: Cseh-Szombathy, L. (szerk.): *A változó család*. Budapest: Kossuth, p.85-125.
Philips, R. 2004. *Amit Isten összekötött... A válás rövid története*. Budapest: Osiris. 295-325. old

4) Az epidemiológiai átmenet elmélete

Irodalom:

Livi-Bacci, M., 1999. *A világ népességének rövid története*. Budapest, Osiris. p. 134-142.
Kovács Katalin, 2012. Társadalmi egyenlőtlenségek a mortalitásban és az ok-specifikus halálozási minták változása – egy közös elméleti keret kialakítása felé. *Demográfia*, 55. évf. 1. sz. (különösen 5–17. oldal) (letölthető)
Olshansky, J., Ault, A.B., 1986. The Fourth Stage of the Epidemiological Transition: The Age of Delayed and Degenerative Diseases, *The Milbank Quarterly*, 64. 355-391.
Omran, A. R. 1971. The epidemiological transition. *Milbank Memorial Fund Quarterly*, 1971. 49/4. 509–538.

5) Az egészségmagatartást meghatározó tényezők

Milyen tényezők befolyásolják, illetve határozzák meg az egészségmagatartást? Adjon komplex áttekintést a kulturális, társadalmi, gazdasági, mikrotársadalmi, politikai, demográfiai stb. tényezőkről.

Irodalom:

Füzesi Zs., 2004. Egészségmagatartás. In: *Népegészségügyi jelentés : szakértői változat*. – Bp. : Orsz. Epidemiol. Közp., 5. fejezet, pp. 1-86.
Füzesi Zs., Lampek K., 2007. Az egészségi állapothoz való viszony változásai. In: *Egészségpszichológia a gyakorlatban / szerk. Kállai J., Varga J., Oláh A.* – Bp. : Medicina K., pp. 65-86.
Füzesi Zs., é.n.: Egészségmagatartás. DSDI tananyag, (kézirat)
Helman, G C., 1998). *Kultúra, egészség és betegség*. Melania Kiadó Kft. 1-12, 181-207
KSH, 2012. Egészségmagatartás. In: *Európai lakossági egészségfelmérés – Magyarország 2009*. Összefoglaló eredmények KSH ; pp. 40-68.

6) Az addikciók szociológiai és társadalomtörténeti perspektívája

Irodalom:

Rácz József (szerk.), 2002). *Drog és társadalom. Az addikciók mintázatai*. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 7-22.
Elekes Zsuzsa, 2009. Az alkoholprobléma és társadalmi háttere. In: Demetrovics Zsolt (szerk.) *Az addiktológia alapjai II*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 293-326.
Andorka Rudolf, 1984. *Az alkoholizmus elleni küzdelem külföldön*. Budapest, Alkoholizmus Elleni Állami Bizottság. (77. o.)

7) Szociológiai aspektusok érvényesülése a hazai és a nemzetközi kábítószer és alkoholpolitikában.

Irodalom:

Nemzeti drogellenes stratégia 2013-2020: Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen. <http://www.parlament.hu/irom39/11798/11798.pdf> 2014-03-01
Peyrot M., 2002). A társadalmi problémák ciklikus alakulása a drogabúzus példáján. *Drog és társadalom. Az addikciók mintázatai*. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 25-40.

White, M., 2001) A fogyasztói kultúrának szóló kihívás : Átmeneti rítusok és elfogadó közösségek. In: Kelemen, G. , B. Erdős, M. (szerk) *Az addiktológia horizontja*. PTE, Pécs, 9-16.

8) A magyarországi halandósági viszonyok nemzetközi összehasonlításban.

Irodalom:

- Daróczi Etelka, 2001. A halandóság alakulása Trianontól napjainkig. In Faragó Tamás – Óri Péter (szerk.): *Történeti Demográfiai Évkönyv*, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 305–326.(letölthető)
- Józan Péter, 2002. A halandóság alapirányzata a 20. században, és az ezredforduló halálozási viszonyai Magyarországon. *Magyar Tudomány*, 4. szám, 419. old.
<http://www.matud.iif.hu/02apr/jozan.html>
- Kovács Katalin, 2012. Az ok-specifikus halálozás trendjei. In Óri Péter – Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai Portré 2012*. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 2012. 57–72.
- Vallin, F. 2004. Mortality in Central and Eastern Europe: long-term trends and recent upturns. *Demographic Research Special collection 2*, Article 3, Published, 16. April, pp. 45-70
www.demographic-research.org/special/2/3/

9)Városok a rendszerváltás utáni gazdasági társadalmi átalakulásban.

Irodalom:

- Beluszky Pál 2000. Adalékok a városállomány 1990 utáni átalakulásához In.: Horváth Gyula- Enyedi György 1997: A sikeres város. Tér és Társadalom. 10. évf. 4.sz. 1 – 7.
- Enyedi György 2011. A városnövekedés szakaszai – újragondolva. *Tér és társadalom*, XXV. Évf. 1. sz. 5 – 19.
- Lux Gábor 2013. Kritikus tömeg alatt: a fejlesztési együttműködés lehetőségei a kisebb nagyvárosokban. *Tér és társadalom* 27. évf. 4.sz. 52 – 74.
- Smith, Neil 2002. New globalism, new urbanism: gentrification as global urban strategy. *Antipode*, 34(3), 427-450.
- Szirmai Viktória 2006. Társadalmilag fenntartható városfejlődés a kelet-közép-európai történelmi belvárosokban. In.: Bulla Miklós-Tamás Pál (szerk.) *Fenntartható fejlődés Magyarországon*. Budapest, Ú-M-K. 402-419.
- Tagai Gergely 2010. A városok szerepe a kelet-közép-európai országok térszerkezetének formálódásában. In.: Barta at.al. (szerk.) *Területi Kutatások csomópontjai*. Pécs, MTA Regionális Kutatások Központja. 261-282.

10) Az öregedés

Társadalmi és egyéni öregedés; az idős kor határai; a társadalmak öregedésének mérőszámai. Az öregedést mozgó mechanizmusok, Magyarországon, Európában.

Irodalom:

- Hablicsek L., 2000. A népesség öregedése. A holland-magyar összehasonlító vizsgálat margójára. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet Kutatási Jelentések 64. p133-175.
- S. Molnár E., 2004. Életmód és közérzet az idősödés korában. In: Kolosi T. – Tóth I. Gy. –Vukovich Gy. (szerk.): *Társadalmi Riport 2004*. Budapest, TÁRKI: 152–164.
- Sanderson, W., Scherbov, S., 2008. Rethinking Age and Aging. *Population Bulletin* 63(4).
- Vaupel, J. W., 2010. Biodemography of human aging. *Nature* 464 (7288), 536-542.

11) A felépülési modell elméleti és empirikus előzményei

Irodalom:

- Hänninen V, Koski-Jännes A., 2002. A függő viselkedésmódokból való felépülés narratívái. *Drog és társadalom. Az addikciók mintázatai*. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 268-286.
- Kelemen, G., B. Erdős, M., 2005. Az addiktológia terápiás közösség keletkezéstörténete. Az átmenet kontextusa. *Pszichoterápia*. 14. (3) 577-585.
- Kelemen G., 2007. Egészségtanulás és rehabilitáció. *Lege Artis Medicinae*, 17, 250-253.
- Kelemen G., 2008. Egészségszociológia – test és nem. *Lege Artis Medicinae*, 18, 728-731.
- Kelemen G., 2012. Az addikciók kezelésének változása a gazdasági világválság idején *Szociális Szemle* 5, 6-17

12) A társadalmi tőke

Mutassa be két példa alapján az alacsony, illetve a magas bizalmi szintű társadalmakat a társadalmi tőke három típusának (megkötő/bonding; összekötő/bridging; összekapcsoló/linking) és a bizalmi rádiusz koncepciójának alkalmazásával!

Irodalom:

- Fukuyama, Francis, 1997. Bizalom: a társadalmi erények és a jólét megteremtése. Ford. Somogyi Pál László. Budapest: Európa.
- Woolcock, M., Narayan, D., 2000. Social Capital: Implications for Development Theory, Research, and Policy. *The World Bank Research Observer*, 2. 225–249.

13) A mai magyar társadalom szerkezete

Irodalom:

- Bukodi Erzsébet (2006): Társadalmunk szerkezete különböző nézőpontokból. In Kovách Imre (szerk.): *Társadalmi metszetek*. Budapest: Napvilág, 109–159.
- Kolosi Tamás – Keller Tamás (2010): Kikristályosodó társadalomszerkezet. In Kolosi Tamás – Tóth István György (szerk.): *Társadalmi riport 2010*. Budapest: TÁRKI, 105–138. Interneten: http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-914/publikaciok/tpubl_a_914.pdf.
- Kolosi Tamás – Pósch Krisztián (2014): Osztályok és társadalomkép. In Kolosi Tamás – Tóth István György (szerk.): *Társadalmi riport 2014*. Budapest: TÁRKI, 139–156. Interneten: <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b328.pdf>.
- Sági Matild (2010): Kulturális szegmentáció: „mindenevők”, „válogatóság”, „egysíkúak” és „nélkülözők”? Az „omnivore-univore” modell alkalmazhatósága Magyarországon. In Kolosi Tamás-Tóth István György (szerk.): *Társadalmi riport 2010*. Budapest: TÁRKI, 288–311. Interneten: http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-922/publikaciok/tpubl_a_922.pdf.

2) Elmélet – demográfia

1) A demográfiai átmenet

Jellemezze a demográfiai átmenetet, mint társadalmi változást, jellemezze az átmenet típusait. Mutassa be az átmenet magyarázatára kialakított legfontosabb elméleti megközelítéseket.

Irodalom:

- Andorka Rudolf, 1987. *Gyermekszám a fejlett országokban*. Gondolat, Budapest, 37-51.old.
- Casterline, John B., 2003. Demographic transition. in. Demény, P., McNicoll, J., ed. 2003. *Encyclopedia of Population*, Macmillan Reference, New York, 210-215.
- Livi-Bacci, M., 1999. *A világ népességének rövid története*. Budapest, Osiris. p. 128-164

Óri Péter, 2006. Demográfiai átmenetek Magyarországon. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye a 19. század elején. *Demográfia*, 49. évf. 4. szám 299–341.

**2) A termékenység közgazdasági, szociológiai és pszichológiai elméletei
A mikorökonómiai megközelítés jellemzői; a Value of Children irányzat; Easterlin cikluselmélet; a „második demográfiai átmenet” megközelítés**

Irodalom:

Andorka Rudolf, 1987. *Gyermekszám a fejlett országokban*. Gondolat, Budapest, 53-69.old.

Szentgáli Tamás, 1991. A demográfiai átmenet elmélete. *KSH NKI Történeti Demográfiai Füzetek 9.* (Demográfiai átmenet Magyarországon), 21–34. (letölthető)

Van De Kaa, Európa második demográfiai átmenete (részlet) p.91-118. (letölthető)

3) Az epidemológiai átmenet elmélete

Irodalom:

Livi-Bacci, M., 1999. *A világ népességének rövid története*. Budapest, Osiris. p. 134-142.

Kovács Katalin, 2012. Társadalmi egyenlőtlenségek a mortalitásban és az ok-specifikus halálozási minták változása – egy közös elméleti keret kialakítása felé. *Demográfia*, 55. évf. 1. sz. (különösen 5–17. oldal)

Olshansky, J., Ault, A.B., 1986. The Fourt Stage of the Epidemiological Transition: The Age of Delayed and Degenerative Diseases, *The Milbank Quarterly*, 64. 355-391.

Omran, A. R. 1971. The epidemiological transition. *Milbank Memorial Fund Quaterly*, 1971. 49/4. 509–538.

**4) A nemzetközi vándorlás megértésére és magyarázatára kidolgozott megközelítések
Makroszintű és mikroszintű közgazdasági megközelítések; világrendszer-elmélet; a másodlagos munkapiac magyarázata; történeti hagyományok; hálózatelméletek; intézményelméletek; a kumulált okság; „push and pull”; a többtípusú demográfiai válasz.)**

Irodalom:

Andorka Rudolf, 1987. *Gyermekszám a fejlett országokban*. Gondolat, Budapest, 49-52.old.

Massey, D.S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., Taylor, J.E., 2001. A nemzetközi migráció elméletei: áttekintés és értékelés. In: Sík, E., szerk. *A migráció szociológiája*. Budapest, Szociális és Családügyi Minisztérium, 9-40. oldal.

Portes, A., Böröcz, J., 2001. Keserű kenyér: a munkaerő nemzetközi migrációjának szociológiai problémái. In: Sík, E., szerk. *A migráció szociológiája*. Budapest, Szociális és Családügyi Minisztérium, 69-88. oldal.

5) Termékenység a preindusztriális társadalmakban és a termékenységi átmenet

Irodalom:

Andorka Rudolf: A gyermekszám alakulásának társadalmi tényezői paraszti közösségekben (18-19. század). In: uő.: *Gyermek, család, történelem. Történeti demográfiai tanulmányok*. Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság – Századvég K. Budapest, 2001. 101-126.

Benda Gyula: *Zsellérből polgár. Keszthely társadalma, 1740-1849*. L'Harmattan, Budapest, 2008. 120-135. 149-158.

Pakot Levente: *Nemek és nemzedékek. Demográfiai reprodukció a 19–20. századi Székelyföldön.* (KSH NKI Kutatási Jelentések 95.), KSH NKI, Budapest, 2013. 27–41. 89–104.

6) A termékenység alakulása Európában a XX. század utolsó harmadában. A második demográfiai átmenet elmélete. A volt kommunista országok termékenységi viszonyinak átalakulása a rendszerváltozást követően.

Irodalom:

- Lesthaeghe, R. 2014. The second demographic transition: A concise overview of its development. PNAS, Vol. 111. No. 51. 18112–18115, doi: 10.1073/pnas.1420441111
- Rychterikova, J., 1999. Második demográfiai átmenet zajlik Kelet-Európában? *Régió*, p. 111-139.
- Sobotka, T., 2011. Fertility in Central and Eastern Europe after 1989. Collapse and gradual recovery. || *Historical Social Research* (Special issue *Fertility in the 20th Century: trends, policies, theories, discourses*) 36 (2): 246-296.
- Spéder, Zs., Kapitány, B., 2014. Failure to Realize Fertility Intentions: A Key Aspect of the Post-communist Fertility Transition. *Population Research and Policy Review*; January 2014, doi: 10.1007/s11113-013-9313-6

7) A párkapcsolati viszonyok átalakulása: házasodás, élettársi kapcsolatok, „LAT” és szingliég Változások a párkapcsolati formák társadalmi elterjedésében, az elmozdulásokat magyarázó társadalmi mechanizmusok; párkapcsolatok társadalomszerkezeti (iskolai végzettség) kötődései; párkapcsolatok az életútban.

Irodalom:

- Bukodi Erzsébet, 2003. *Ki, mikor, kivel (nem) házasodik? Párválasztás Magyarországon.* Budapest: Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság–Századvég. 34-82.
- Heuveline, P., Timberlake, J. M., 2004. The Role of Cohabitation in Family formation: The United States in Comparative Perspective. *Journal of Marriage and Family* December 1; 66(5): 1214–1230.
- Kapitány Balázs, 2012. 'Látogató párkapcsolatok' Magyarországon. *Szociológiai Szemle*, vol. 22, No. 1, p. 4-29.
- Monier, A. – Rychterikova, J. (1992): The Division of Europe into East and West. *Population: an English Selection*. Vol. 4, 129–159.
- Murinkó Livia – Spéder Zsolt 2015. Párkapcsolatok. In.: Óri, Monostori, Spéder, szerk. *Demográfiai Portré 2015..* Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 9-26.old.
- Spéder Zsolt, 2005. Az élettársi kapcsolatok térhódítása Magyarországon, és néhány szempont a demográfiai átalakulás értelmezéséhez. *Demográfia*, 48. évf. 3–4. sz. 187–217.
- Sobotka, T., Toulemon, L., 2008. Overview chapter 4. Changing partnership and family behaviour: common trends and persistent diversity in Europe. *Demographic research*. Vol. 19. Article 6, pages 85-138.
- Utasi Ágnes, 2004. *Feláldozott kapcsolatok. A magyar szingli.* Budapest: Új mandátum 25-48. old

8) Válások.

A válások alakulása, a válásokat magyarázó társadalmi tényezők. A válások következményei. A párkapcsolatok dinamikája a gyermekek perspektívájából

Irodalom:

- Amato P. 2000. The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family*, Vol. 62, No. 4. pp. 1269-1287
- Andersson, G. 2002. Children's experience of family disruption and family formation: Evidence from 16 FFS counties. *Demographic Research*, Vol. 7. art.7. www.demographic-research.org
- Földházi Erzsébet 2008. Az első házasság felbomlása – eseménytörténeti elemzés. *Demográfia*, 50. évf. (1. szám) p. 79-111 (letölthető)
- Lőcsei Pál, 1978: A házasságbomlás problémái Magyarországon. In.: Cseh-Szombathy (szerk.): *A változó család*. Budapest: Kossuth, p.85-125.
- Philips, R. 2004. *Amit Isten összekötött... A válás rövid története*. Budapest: Osiris. 295-325. old

9) A közép-kelet európai halandósági viszonyok alakulása

Irodalom:

- Józan Péter, 2002. A halandóság alapirányzata a 20. században, és az ezredforduló halálozási viszonyai Magyarországon. *Magyar Tudomány*, 4. szám, 419. old.
<http://www.matud.iif.hu/02apr/jozan.html>
- Kovács Katalin 2012. Az ok-specifikus halálozás trendjei. In Óri Péter – Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai Portré 2012*. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 2012. 57–72.
- Meslé, F. 2004. Mortality in Central and Eastern Europe: long-term trends and recent upturns. *Demographic Research Special collection 2*, Article 3, Published, 16. April, pp. 45-70
- Valin, J, Meslé, F., 2004. Convergences and divergences in mortality. A new approach to health transition. *Demographic Research Special collection 2*, Article 3, Published, 16. April, pp 11-44

10) Halandósági különbségek.

Társadalmi különbségek az egészségi állapotban és a halandóságban. Nemek, családi állapot, iskolai végzettség.

Irodalom:

- Bálint Lajos-Kovács Katalin, 2015. Halandóság. In.: Óri, Monostori, Spéder, szerk. *Demográfiai Portré 2015*. Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 9-26.old. (Letölthető)
- Kovács Katalin, 2012. Társadalmi egyenlőtlenségek a mortalitásban és az ok-specifikus halálozási minták változása – egy közös elméleti keret kialakítása felé. *Demográfia*, 55. évf. 1. sz. (különösen 17–42. oldal)
- Kovács Katalin, 2012. Az egészségi állapot egyenlőtlenségei. In Óri Péter – Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai Portré 2012*. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 2012. 73–88.

11) Az öregedés

Társadalmi és egyéni öregedés; az idős kor határai; a társadalmak öregedésének mérőszámai. Az öregedést mozgó mechanizmusok, Magyarországon, Európában.

Irodalom:

- Hablicsek László, 2000. A népesség öregedése. A holland-magyar összehasonlító vizsgálat margójára. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet Kutatási Jelentések 64. p133-175.
- Lutz, W., Sanderson, W. C., Scherbov, S. 2008. The coming acceleration of global population ageing, *Nature*, 451, 716–719.
- Oeppen, J., Vaupel, J. W. (2002): Broken Limits to Life Expectancy, *Science* 296, no. 5570 (2002): 1029-31.
- S. Molnár E., 2004. Életmód és közérzet az idősödés korában. In: Kolosi T. – Tóth I. Gy. –Vukovich Gy. (szerk.): *Társadalmi Riórt 2004*. Budapest, TÁRKI: 152–164.

Sanderson, W. – Scherbov, S. 2008. Rethinking Age and Aging. *Population Bulletin* 63(4).
Vaupel, J. W., 2010. Biodemography of human aging. *Nature* 464 (7288), 536-542.

12) A mai magyar társadalom szerkezete

Irodalom:

- Bukodi Erzsébet (2006): Társadalmunk szerkezete különböző nézőpontokból. In Kovách Imre (szerk.): *Társadalmi metszetek*. Budapest: Napvilág, 109–159.
- Kolosi Tamás – Keller Tamás (2010): Kikristályosodó társadalomszerkezet. In Kolosi Tamás – Tóth István György (szerk.): *Társadalmi riport 2010*. Budapest: TÁRKI, 105–138. Interneten: http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-914/publikaciok/tpubl_a_914.pdf.
- Kolosi Tamás – Pósch Krisztián (2014): Osztályok és társadalomkép. In Kolosi Tamás – Tóth István György (szerk.): *Társadalmi riport 2014*. Budapest: TÁRKI, 139–156. Interneten: <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b328.pdf>.
- Sági Matild (2010): Kulturális szegmentáció: „mindenevők”, „válogatóság”, „egysíkúak” és „nélkülözők”? Az „omnivore-univore” modell alkalmazhatósága Magyarországon. In Kolosi Tamás-Tóth István György (szerk.): *Társadalmi riport 2010*. Budapest: TÁRKI, 288–311. Interneten: http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-922/publikaciok/tpubl_a_922.pdf.

13) A posztkommunista országok migrációja.

Migráció a rendszerváltozást követően. Lehetőségek az EU-hoz való csatlakozást követően.

Irodalom:

- Gödrí Irén, 2015. Nemzetközi vándorlás. In: Monostori –Őri –Spéder (szerk.): *Demográfiai Portré 2015*. KSH NKI 187-212.
- Gödrí Irén, Tóth Erzsébet Fanni, 2010. Magyarország, Románia és Szlovákia kivándorlási folyamatai a rendszerváltozások után – Eltérések és hasonlóságok. *Demográfia*, 53. évf. 2–3. szám 157–204.
- Fassmann, H., Kohlbacher, J., Reeger, U., 2014. The Re-Emergence of European East–West Migration – the Austrian Example. *Central and Eastern European Migration Review*, Vol. 3, No. 2, December, p.39-58. (letölthető)
- Melegh Attila, 2011. Globalizáció és migráció Magyarországon. *Educatio*, 2. szám., 206-219. oldal. (letölthető)
- Okolski, M., Salt, J. 2014. Polish Emigration to the UK after 2004. Why Did So Many Come? *Central and Eastern European Migration Review*, Vol. 3, No. 2, December, p.11-38. (letölthető)

14) Európa népesedési dilemmái a XXI. század elején

Európa és a világ népesedésének alapvető tendenciái; Európa és a Földközi-tengeri országok; Európán belüli alapvető különbségek. A helyettesítő migráció (replacement migration) koncepciója, és kritikái.

Irodalom:

- Demény Pál, 2004. Európa népességgazdasági dilemmái a huszonegyedik század kezdetén. *Demográfia* XLVII. Évf. 1-2. p. 4-40.
- Demény Pál, 2016. Európa két demográfiai válsága: a látható és a fel nem ismert. in. Demény Pál: *Népesedéspolitika a közjó szolgálatában*, Demográfus könyvtár, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 207-217.

Coleman, D. 2008. The demographic effects of international migration in Europe. *Oxford Review of Economic Policy*, Volume 24, Number 3, pp.452–476.

3) Módszertan

1) Ismertesse az indukció, verifikáció, konfirmáció, falszifikáció fogalmát és a kapcsolódó módszertani problémákat!

Irodalom:

Altrichter Ferenc, 1993. „A konfirmáció paradoxonairól” in. *Észérvek az európai filozófiai hagyományban*, Budapest: Atlantisz, 257-287.

Rudolf Carnap, 1972. „Ellenőrizhetőség és jelentés” in *A Bécsi Kör filozófiája*, Budapest: Gondolat.

Carl Hempel, 1998. "Az indukció újabb problémái" in Laki János, *Tudományfilozófia*, Budapest: Osiris.

David Hume, 1973. *Tanulmány az emberi értelemről*, Budapest: Helikon, 4. és 5. fejezet.

Karl Popper, 1997. *A tudományos kutatás logikája*, Budapest: Európa, 4. fejezet.

2) Ismertesse a tudományfejlődés főbb elméleteit!

Irodalom:

Paul Feyerabend, 1998. "A tudomány egy szabad társadalomban" in Laki János, *Tudományfilozófia*, Budapest: Osiris, 153-169

Thomas Kuhn, 2000. *A tudományos forradalmak szerkezete*, Budapest: Osiris.

Lakatos Imre, 1997. "Kritika és a tudományos kutatási programok metodológiája" in *Lakatos Imre tudományfilozófiai írásai*, Budapest: Atlantisz, 19-64.

Karl Popper, 1997. *A tudományos kutatás logikája*, Budapest: Európa, 1. fejezet.

3) Kutatási témáján keresztül mutassa be a kutatási folyamat (kutatási kérdés – konceptualizálás – operacionalizálás - módszer kiválasztása) egyes fázisaiban felmerülő nehézségeket, a kutatási folyamat egyes fázisainak összekapcsolódását! Érintse az érvényesség és megbízhatóság kérdését is!

Irodalom:

Babbie, Earl, 1999.: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Bp., 103-135.

4) Ismertesse a (térben vagy időben különböző) népeségek demográfiai magatartásának összehasonlításához használt módszereket, különös tekintettel a direkt és indirekt standardizálásra, a keresztmetszeti és kohorsz elemzésre. Illusztrálja a keresztmetszeti és a kohorsz elemzést Lexis diagramon!

Irodalom:

Hunyadi László, Vita László, 2008. *Statistika I.* Aula kiadó, Budapest. Összetett viszonyszámok összehasonlítása standardizálással. p. 186-197.

Rowland, D.T. 2003. *Demographic methods and concepts*. New York: Oxford University Press: pp. 119–149.

Szabady Egon, szerk. 1964. *Bevezetés a demográfiába*. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest. A halandóság összehasonlíthatósága (standardizálás) 326-330. old.

5) Ismertesse a termékenység és a reprodukció mérésének legfontosabb fogalmait és módszereit.

Irodalom:

- Kapitány Balázs (szerk.) 2015. *Demográfiai fogalomtár*. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, p. 21-26.
- Kapitány Balázs – Spéder Zsolt, 2015. Gyermekvállalás. In.: Óri, Monostori, Spéder, szerk. *Demográfiai Portré 2015..* Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 41-56.old. (letölthető)
- Kamarás Ferenc, 1996. Születések, termékenység, családtervezés In: Kovacsicsné Nagy Katalin et al. (Szerk.): *Demográfia*, KSH-ELTE Állam és Jogtudományi Kar Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszék, p. 171-190.
- Rowland, D.T. 2003. *Demographic methods and concepts*. New York: Oxford University Press: pp. 229–251.

6) Mutassa be a halálózás mérőszámait! Ismertesse a *halandósági tábla* típusait, szerkesztésének lépéseit és mutatóit.

Irodalom:

- Józan Péter, 1996. Halálózások, halandóság. In: Kovacsicsné Nagy Katalin et al. (Szerk.): *Demográfia*, KSH ELTE Állam és Jogtudományi Kar Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszék pp. 242-267.
- Józan Péter, 1996. A halandósági tábla. In: Kovacsicsné Nagy Katalin et al. (Szerk.): *Demográfia*, KSH ELTE Állam és Jogtudományi Kar Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszék pp. 282-290.
- Kapitány Balázs (szerk.) 2015. *Demográfiai fogalomtár*. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, p. 31-40.
- Kovács Katalin – Óri Péter 2009. Halandósági különbségek. In. Monostori Judit, Óri Péter, S. Molnár Edit, Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai Portré 2009*. Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 59-66. old. (letölthető:
http://www.demografia.hu/letoltes/kiadvanyok/DemPort/05kovacs_ori.pdf)
- Rowland, D.T.(2003): *Demographic methods and concepts*. New York: Oxford University Press: pp. 267–298.

7) Ismertesse a *népeségszerkezet és az öregedés* elemzéséhez használt egyszerű és összetett mérőszámait (korfa, korcsoportok megoszlása, idősödés indexei) és jelezze ezek alakulását!

Irodalom:

- Bálint Lajos – Spéder Zsolt 2012. Öregedés. In.: Óri, Spéder, szerk. *Demográfiai Portré 2012*. Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 89-102. old. (letölthető:
<http://www.demografia.hu/index.php/kiadvanyok/demografiai-portre>)
- Klinger András, 1996. A népesség száma és struktúrája(részlet). In: Kovacsicsné Nagy Katalin et al. (Szerk.): *Demográfia*. KSH ELTE Állam és Jogtudományi Kar Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszék pp. 41-53.
- Kapitány Balázs (szerk.) 2015. *Demográfiai fogalomtár*. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, p. 2-15.

8) Ismertesse a lineáris regresszió módszerét, használatának előfeltevéseit, az alkalmazott becslési eljárást!

Irodalom:

- Bálint Lajos, é.n., *Lineris regresszió*. Kézirat
- Moksony Ferenc, 1999. *Gondolatok és adatok. Társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése*. 3. fejezet. A tapasztalati következmények statisztikai elemzése. Osiris, Budapest, p. 45-106.

9) A lineáris regressziós modellek illeszkedése, és az illeszkedés jóságáról.

Irodalom:

Bálint Lajos, é.n., *Lineáris regresszió*. Kézirat

Hunyadi László, 2000. Determinációs együtthatóról. *Statisztikai Szemle* 78(9): 753-769.

Moksony Ferenc, 1998. A kicsi szép. A determinációs együttható értelmezése és használata a szociológiai kutatásban. *Szociológiai Szemle*, 77. évf. 4. sz. 3–17. old.

10) A történeti demográfia tárgya, speciális forrásai és módszerei, kutatási programok és eredmények

Irodalom:

Faragó Tamás, 2003. Történeti demográfia. In Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe*. Osiris, Budapest, 302-340.